

PÄÄOMASIOITTAJAT - KASVUN RAKENTAJAT

Pääomasijoitustoimialan vaikuttavuustutkimus 2014

Useat kansainväliset sekä suomalaiset tutkimukset ovat osoittaneet pääomasijoittajilla olevan keskeinen merkitys yritysten kasvun rakentajina ja pääomasijoittamisen välillisten vaikutusten ulottuvan laajalti kansantalouteen. Pääomasijoittajat vahvistavat yritysten kasvupotentiaalia ja kiihdyttävät niiden kasvua. Kasvaessaan nämä luovat positiivisia vaikutuksia talouteen esimerkiksi uusien työpaikkojen muodossa.

Suomen pääomasijoitusyhdistys ry (FVCA) tukee akateemista tutkimusta pääomasijoitustoimialasta Suomessa. Maija Järvenpään Aalto-yliopistossa juuri valmistuneen diplomityön tavoitteena oli ymmärtää paremmin mekanismeja, joita suomalaiset pääomasijoittajat käyttävät edistääkseen kohdeyritystensä kasvua. Työn ohjaajana toimi professori Markku Maula.

Tutkimus pääomasijoittamisen arvonluontimekanismeista Suomessa ("Private equity as a form of active and professional ownership: An analysis of value-adding mechanisms of the private equity in Finland") on toteutettu case-tutkimuksena. Otos sisältää 15 suomalaista yritystä, jotka ovat saaneet rahoitusta pääomasijoittajalta vuosina 2007-2011. Tutkimuksen pääasiallinen lähde ovat haastattelut pääomasijoittajien ja case-yritysten toimitusjohtajien kanssa. Perinteistä case-analyysia tukee fsQCA-menetelmä, jonka avulla tutkitaan sijoittajan kokemuksen ja toimialan dynaamisuuden vaikutuksia pääomasijoittajan käyttämiin arvonluontimekanismeihin ja kohdeyhtiön menestykseen.

Tutkimuksen tulokset osoittavat, että suomalaiset pääomasijoittajat edistävät kohdeyhtiöidensä kehitystä käyttämällä aktiivisen omistajuuden työkaluja ottaen huomioon kohdeyrityksen ja toimialan erityispiirteet. Menestyksekkäät pääomasijoittajat edistävät kasvu- ja riskinottohalukkuutta kohdeyrityksissään silloin, kun se on perusteltua ja kontrolloitavissa. Toisaalta nopean kasvun vaiheessa pääomasijoittajat tukevat portfolioyritystensä kasvua pienentämällä kasvuun liittyviä riskitekijöitä. Lisäksi menestyksekkäät pääomasijoittajat tarjoavat portfolioyrityksille oman osaamisensa lisäksi myös ulkopuolista asiantuntija-apua verkostojensa kautta.

Suomen pääomasijoitusyhdistys ry (FVCA) edistää maailmanluokan pääomasijoitusalan kehittämistä Suomeen ja pyrkii tuomaan yleiseen tietoisuuteen pääomasijoittamisen positiivisia vaikutuksia kasvuyrityksiin ja tätä kautta koko Suomen kansantalouteen. Yhdistyksen jäsenenä on suurin osa suomalaisista pääomasijoitusyhtiöistä. Lisätietoa yhdistyksestä: www.fvca.fi.

PÄÄOMASIOITTAJAT AKTIIVISINA JA AMMATTIMAISINA OMISTAJINA: ANALYYSI PÄÄOMASIOITTAMISEN ARVONLUONTIMEKANISMEISTA SUOMESSA

Maija Järvenpää – Aalto-yliopisto (2014)

Pääomasijoittajat käyttävät laajaa työkaluvalikoimaa joustavasti kohdeyritystensä tukemiseksi

Tutkimustulosten perusteella pääomasijoittajilla on käytössään iso valikoima erilaisia aktiivisen omistajuuden työkaluja, joilla kohdeyrityksen menestysmahdollisuuksia pyritään parantamaan. Tyypillisiä sijoittajan vaikuttamistapoja on listattu taulukossa 1.

Työkalujen määrää tärkeämmäksi tutkimuksessa osoittautui kuitenkin työkalujen käytön päämäärä. Pääomasijoittajan osallistuminen kohdeyrityksen toimintaan voidaan jakaa tavoittelun päämäärän mukaan kahteen joukkoon: yrittäjämäisen toimintatavan edistäminen ja ammattimaisen toimintatavan edistäväminen.

Vaikka näillä aktiivisen omistajuuden ryhmillä on osittain ristiriitaiset tavoitteet esiintyy molempien ryhmien toimia sekä aikaisen vaiheen kohdeyrityksissä (venture capital) että kypsissä yrityksissä (buyout). Menestyksekkäät pääomasijoittajat käyttävät molempien ryhmien työkaluja, mutta sopeuttavat toimintaansa kohdeyrityksen kulloisenkin tilanteen ja tarpeen huomioiden. Pääomasijoittajien kohdeyrityksilleen tuoma ei-rahallinen lisäarvo voidaan jakaa edelleen neljään ryhmään.

Aktiviteetit	Tavoitteet
Hallituksen kokoonpanon muuttaminen ja toimintatapojen kehittäminen	-Vastuunkannon parantaminen -Johdon tukeminen
Tulosten seurannan systematisoiminen ja tulostavoitteiden asettaminen	-Vastuunkannon parantaminen
Johdon kehittämiseen osallistuminen	-Yrityksen uudistaminen -Yrityksen ammattimaistaminen
Strategiseen suunnitteluun osallistuminen	-Uuden strategisen suunnan luonti -Strategian fokusointi tai parantaminen
Osallistuminen mittavista investoinneista päättämiseen ja niiden toteuttamiseen (esim. yritysostot, tuotantokapasiteetin lisääminen)	-Riskien vähentäminen -Riskinoton tukeminen -Johdon tukeminen
Toimitusjohtajan sparraus ja mentorointi	-Päivittäisissä ongelmissa tukeminen -Mittavien strategisten uudistusten aikana tukeminen
Yrityksen edustaminen yhdessä johdon kanssa	-Yrityksen uskottavuuden vahvistaminen ulkopuolisten sidosryhmien silmissä (esim. pankit, tärkeät uudet asiakkaat)

Taulukko 1: Pääomasijoittajan aktiivisen omistajuuden työkaluja

Ryhmä 1: Buyout-sijoittaja kasvumoottorina

- Tyypillisesti kypsiä kohdeyhtiötä suhteellisen vakailta toimialoilla
- Pääomasijoittaja edistää kohdeyhtiön yrittäjämäisyyttä luomalla uuden strategisen vision ja arvonluontisuunnitelman yhdessä kohdeyrityksen johdon kanssa
- Usein rekrytoidaan uusi toimitusjohtaja johtamaan strategista muutosta ja yrityksen uusiutumista

Ryhmä 2: Buyout-sijoittaja kasvun tukijana

- Kohdeyhtiöt yleensä nopean kasvun vaiheessa sijoitushetkellä
- Toimialan muutokset voivat olla nopeita, mutta suhteellisen ennustettavia
- Kuten ryhmässä 1 strateginen suunnittelu keskittyy keskipitkän aikavälin arvonluontisuunnitelmaan
- Pääomasijoittaja edistää kohdeyrityksen ammattimaistamista parantamalla seurantakäytäntöjä, haastamalla johdon näkemyksiä ja tekemällä hallitustyöskentelystä järjestelmällisempää

Ryhmä 3: Venture capital –sijoittaja kasvun tukijana

- Kohdeyhtiöt tyypillisesti nuoria ja nopeasti kasvavia
- Useimmissa tapauksissa muutokset toimialalla ovat nopeita ja melko arvaamattomia
- Pääomasijoittaja edistää kohdeyrityksen ammattimaistamista parantamalla seurantakäytäntöjä, haastamalla johdon näkemyksiä ja tekemällä hallitustyöskentelystä järjestelmällisempää
- Usein kohdeyrityksen ammattimaistamiseen rekrytoidaan uusi toimitusjohtaja
- Pääomasijoittaja tuo kohdeyritykselle uskottavuutta

Ryhmä 4: Venture capital –sijoittaja kasvumoottorina

- Tämä ryhmä on ryhmien 1 ja 3 risteymä
- Ryhmän case-yhtiössä pääomasijoittaja oli myös yksi kohdeyhtiön perustajista ja hän toimi hyvin yrittäjämäisesti kohdeyhtiön kanssa
 - Esimerkiksi alkupeäinen rahoitus mahdollisti 20 hengen organisaation ensimmäisestä päivästä lähtien
- Uusi toimitusjohtaja rekrytoidaan tyypillisesti uudistamaan yritystä
- Pääomasijoittaja tuo kohdeyritykselle uskottavuutta

Pääomasijoittajat tarjoavat kohdeyhtiöilleen osaamistaan ja verkostojaan

Pääomasijoittajilla on hyvin erilaisia osaamisprofiileja. He ovat usein kartuttaneet osaamistaan ja verkostojaan pääomasijoittajana toimiessaan tai muun liike-elämän kokemuksen myötä. Heillä voi myös olla kokemusta tietyltä toimialalta joko yrityksen johtotehtävistä, yrittäjänä tai pääomasijoittajana.

Menestyksekkäät pääomasijoittajat tunnistavat omat vahvuutensa ja täydentävät osaamistaan verkostojensa kautta. Tutkimuksessa löydettiin kolme eri menestyksekkästä kokemuskombinaatiota. *Toimiala-asiantuntijoilla* on vahva toimialatuntemus ja kokemusta pääomasijoittamisesta. *Monipuoliset ammattilaiset* ovat kartuttaneet kokemusta pääomasijoittamisesta sekä muusta liike-elämästä. Kolmas ryhmä ovat *verkostoitujat*, jotka täydentävät omaa puuttuvaa toimiala- ja liike-toimintakokemustaan ulkopuolisilla asiantuntijoilla. Heidän kohdeyhtiöidensä hallituksissa yhtiön ulkopuolisten jäsenten osuus on yleensä korkeampi.

Suomen pääomasijoitusyhdistys tukee akateemista tutkimusta pääomasijoitustoimialasta Suomessa. Seuraava pääomasijoittamisen vaikuttavuutta käsittelevä tutkimus on suunniteltu julkaistavan noin kahden vuoden kuluttua.